

Informace Zastupitelstva MČ Brno-Jehnice

Dne 22. 6. 2005 proběhlo 84. zasedání zastupitelstva

- ze strany občanů nebyly předloženy žádné připomínky ani dopňující náměty.

- zastupitelstvo vzalo na vědomí

a) obsah změn následujících vyhlášek města Brna:

1. návštěvní řád městských parků.
 2. záležitosti veřejného pořádku v městě Brně.
 3. pravidla pro pohyb psů.
 4. podmínky pro pořádání veřejnosti přístupných akcí.
 5. veřejné produkce hudby v restauracích.
- b) informace starosty o své činnosti za období mezi posledním a tímto zasedáním, zvláště o pokračujícím jednání o přípravě budování stacionáře pro důchodce a o sněmu starostů.

c) zprávu starosty MČ o provedeném výběrovém řízení na realizaci malování ZŠ Blanenská 1, které proběhne v měsíci červenci 2005. Ze tří nabídek byla vybrána firma Halouska s. r. o., Botanická 14. Celková cena bude činit podle předběžné kalkulace 93 835,- Kč bez DPH a je předmětem příslušné smlouvy.

- zastupitelstvo schvaluje

a) rozpočtové opatření č. 4/2005 ze dne 22. 6. 2005.

b) uvolnění 10 tis. Kč z rozpočtu ÚMČ na vypracování situační studie na vodorovné dopravní značení na ulici Sousední v souvislosti s obsahem petice občanů ulice Sousední. Situační studii vypracuje BKOM a. s., studie pak bude předložena k veřejné diskuzi.

c) vyčlenění částky 6 000,- Kč z rozpočtu ÚMČ na věcný dar pro ředitele ZŠ Blanenská v souvislosti s jeho odchodem do důchodu.

Příští zasedání zastupitelstva se koná 31. 8. 2005 v 18:30 hodin.

Poděkování.

Dne 30. 6. 2005 končí v naší škole svoji dlouholetou aktivní činnost pedagogickou pan PaedDr. Josef Procházka-ředitel ZŠ a paní učitelka Naděžda Kupříková. Oba pro dosažení

důchodového věku. Jménem občanů Jehnic, jménem zastupitelstva MČ Jehnice, jménem pracovníků úřadu a jménem svým děkuji oběma za dlouholetou náročnou práci s našimi dětmi a přeji jim do dalších let hodně zdraví, spokojenosti a ještě mnoho let zaslouženého aktivního odpočinku.

Václav Šicha-starosta

Gratulujeme

26. června oslavil své 80. narozeniny pan František Skoupý.

Jménem celé obce srdečně blahopřejeme k životnímu jubileu a přejeme hodně štěstí a zdraví do dalších let.

Redakce

Setkání rodáků

Dne 10. září 2005 ve 13:00 hodin v salonku restaurace Obecní dům se uskutečnil další setkání pamětníků a rodáků.

Ořešín 1275 až 2005

Ve dnech 16. až 18. 6. 2005 proběhly v Ořešíně oslavy u příležitosti 730. let od první písemné zprávy o této městské části. K tomuto výročí byl vydán Úřadem městské části Brno-Ořešín, za přispění sponzorů, sborník popisující historii i přítomnost Ořešína. Tato kniha je sestavena z historických materiálů i vzpomínek občanů. Několik let práce pana Tonara se tak stalo opravdu hodnotným dílem.

Ivo Pekař

ZRNKO

*Škola a s ní zlomky vzpomínek
v mozaice dějů kamínek.*

*Co říkám - kamínek, prášek jen
makové jen zrnko odmetem:*

Jehnická škola třicátých let.

Jak úplně jiný byl to svět

jiný svět v čase i znamení

vše jiné ve stejném stavení.

Alšovy obrázky v čítance,

v rámečku destička z břidlice

kolem nás bláznivá romance

chaos i řád v rytmu ulice.

Kalamář a pero se špičkou

s kaňkami v sešitech, v lavici

kalendář končící osmičkou

pozdravy zdviženou pravicí.

Pro mnohé se z nouze stala ctnost

jinak vyložili minulost.

Obrazy ze stěn nám zmizely

a jiné místo nich visely.

Zůstal kříž. Ten jsme nesli všichni.

Většina z nás v naději živé

a pevné víře spravedlivé,

že tyran jednou skončit musí!

Nastala válečná lítice.

Kdo tušil to strašně běsnění

kteří nás postupně promění

- Oradur, Ležáky, Lidice.

Co prožijeme zůstane v nás

čas od času se probudí zas'

vzpomínky, radost a také strach

o holý život - tam kde je vrah.

Jehnická škola před půlkou let

toho minulého století.

Bylo nám sedm až třináct let.

Doposud žijeme. Čas letí ...

*V Králově Poli 5. 5. 2005 - 60 let od
Pražského povstání. K. S.*

110. výročí založení školy v Jehnicích

V letošním roce si připomínáme 110. výročí otevření budovy Základní školy v Jehnicích.

Historie školy v datech:

Do roku 1872 docházely děti do jednotřídní školy v Řečkovících. Na základě podané žádosti povolila c. k. školní rada v Brně výnosem ze dne 3. 7. 1872 zřízení jednotřídní školy v Jehnicích na místě dnešního sálu restaurace na dnešním Nám. 3. května. Prvním správcem a současně učitelem školy byl pan Antonín Sedláček, vojenský vysloužilce, který se s rodinou do Jehnic přistěhoval 28. 12. 1872. Škola však byla velmi brzy přeplněna. Proto bylo v roce 1886 nařízeno postavit školu novou, větší.

Práce měly být zahájeny na jaře roku 1887. Obec se však obávala značných finančních nákladů, a tak byla stavba školy stále odkládána. Teprve v roce 1894, kdy se stal správcem školy vzdělaný a pokrokový učitel Julius Svoboda, byla jeho přičiněním otázka výstavby školy znovu nastolena. Byly vypracovány plány a 24. dubna 1895 byl položen základní kámen nové školní budovy. Ve velmi krátkém čase sedmi měsíců byla stavitelem Emilem Procházkou z Brna vystavena nová trojtřídní škola na pozemku, který k tomu účelu věnoval majitel panství pan Offerman. Dne 24. listopadu 1895 byla budova školy slavnostně vysvěcena a předána k užívání.

Již v roce 1914 však škola opět nestačila počtu žáků. Zřídila se tedy pobočka a vyučovalo se střídavě. Bylo rozhodnuto o přístavbě školy. Vypukla však 1. světová válka a s plánovanou přístavbou dvou tříd se započalo až v roce 1925. Stavební práce provedl stavitel Cupák z Řečkovic.

Přišel rok 1938 a s ním dalších šest ponurých válečných let. Ze školy zmizely české knihy, mapy, obrazy, učební pomůcky i stará kronika.

V roce 1945 bylo ve škole ubytováno na 200 zákopníků, kteří budovaly zátarasu kolem Brna. Ustupující německá vojska si ve škole stojící výhodně na kopci zřídila pozorovatelnu. 42 dělostřeleckých zásahů sovětských vojsk proměnilo budovu školy ve zříceninu. Bojovalo se i uvnitř s granáty a kulomety. Nezůstalo jediné okno, byly rozstříleny lavice, skříně, dveře. Úplně zničená byla střecha budovy, rozstříleny stropy.

Po válce odborníci usoudili, že budova školy nestojí za opravu. Chyběl veškerý

Škola 1913

stavební materiál, nebyly peníze. Zůstala však vůle občanů obnovit dětem možnost školní výuky a hlavně organizátorské úsilí obětavého učitele pana Františka Cikánka, který se po návratu z koncentračního tábora rozhodující měrou zasloužil o prosazení obnovy školní budovy. Na odklizení a odvozu sutin pracovali rodiče a občané. Odborných prací se ujali stavitelé. Finanční prostředky byly získány sbírkou. Po šesti měsících úmorné práce všech byla škola opět připravena k vyučování. Řídícím učitelem byl po zásluze jmenován pan František Cikánek.

V roce 1953, po odchodu řídícího učitele Cikánka do důchodu, nastoupili na školu manželé Josef a Helena Vozkovi a učitelka Helena Aulehlová. Ředitelem školy byl jmenován Josef Vozka.

V roce 1958 prošla budova školy rozsáhlou rekonstrukcí. Obětavou prací

občanů a členů Místního národního výboru v Jehnicích pod vedením předsedy Antonína Kováře byly vykonány v akci „Z“ bezplatně veškeré manuální a odborné řemeslnické práce. Na výkopových pracích se podíleli i žáci vyšších ročníků školy pod vedením ředitele Vozky.

Z prostředků MNV v Jehnicích byl hrazen pouze nákup materiálu. Byla přistavěna tělocvična, kuchyně, šatny, zavedeno ústřední topení, zřízení vodovod a kanalizace. V budově školy byla zřízena mateřská škola. Touto rozsáhlou přestavbou dostala škola podobu, kterou si dochovala bez mála až do roku 1994.

Ve školním roce 1963/64 odešel ředitel Vozka se svojí ženou z pověření ministerstva školství vyučovat děti českých pracovníků do Egypta. Novým ředitelem školy byl jmenován pan Antonín Böhm.

Po odchodu ředitele Böhma do dů-

Škola poškozená 1945

chodu v roce 1974 se novou ředitelkou školy stala paní Milada Cebáková. Ze zdravotních důvodů odešla v roce 1978 do důchodu. Na její místo nastoupila paní Jarmila Neveselá. Ve šk. r. 1989/90 převzala funkci ředitelky školy paní Jana Rašovská.

Listopadová revoluce roku 1989 přinesla změnu politického režimu. Následně roku 1990 svobodně zvolené zastupitelstvo v čele se starostou Václavem Šichou prosadilo zpracování projektu na rozsáhlou rekonstrukci a přístavbu školní budovy, která dnem 1. ledna 1993 přešla zpět pod správu obce - Obecního úřadu městské části Brno - Jehnice. Od tohoto data nese škola úřední název „Základní škola Blanenská 1 Brno“.

Škola poškozená 1945

Škola 1974

S prováděnou plynofikací obce byla škola v roce 1993 přednostně napojena na plyn, což umožnilo vybudování nové kotelny. V roce 1994 byla škola jako první objekt v obci napojena na nově budovaný veřejný vodovod.

V listopadu 1994 začala rozsáhlá rekonstrukce a přístavba školy ve čtyřech etapách. Postupně byly provedeny tyto práce: přístavba ke stávající budově, a sice kuchyně s jídelnou, učebna a sborovna, kabinety a plynová kotelna v 1. patře, přístavba nové tělocvičny včetně napojení na stávající budovu a s ní plynová kotelna pro tělocvičnu. Ve stávající budově školy byla provedena rekonstrukce ústředního topení, rozvod vody, obnova sociálního zařízení, rekonstrukce třídy pro 5. ročník. Dále proběhla rekonstrukce bývalé kovářny a domu na sociální zařízení pro

tělocvičnu a kabinety a druhá část zhotovení inženýrských sítí. Nakonec byla zbudována půdní vestavba na stávajícím objektu školy, vyměnila se okna v celé budově, dále byl zřízen výtah, byla provedena nová fasáda na škole a upraveny se venkovní prostory před celou školou. To vše do srpna 1999.

Od srpna 1998 do konce letošního školního roku působí ve funkci ředitele Základní školy v Jehnicích PaedDr. Josef Procházka.

V letošním školním roce měla ZŠ pět tříd, do kterých chodí 111 žáků, z toho necelých 50 navštěvovalo školní družinu, která má 2 oddělení. V MŠ bylo ve třech odděleních zapsáno 60 dětí. ZŠ měla celkem 23 zaměstnanců : 8 pedagog. pracovníků ZŠ a 4 učitelky v MŠ, 5 provozních zaměstnankyň a 5 pracovníc ve školní kuchyni.

Škola 1994

Škola dnes

Ředitelé školy v Jehnicích

1872-1893 Antonín Sedláček
 1893-1923 Julius Svoboda
 1923-1933 František Havelka
 1934-1938 Karel Hudec
 1938-1941 František Cikánek
 1941-1945 Emil Kratochvíl
 1945-1953 František Cikánek
 1953-1964 Josef Vozka
 1964-1974 Antonín Böhm
 1974-1978 Milada Cebáková
 1979-1988 Jarmila Neveselá
 1988-1998 Jana Rašovská
 1998-2005 Josef Procházka

Dvě strany jedné pamětní desky.

Když jsem chodil jako malý žáček do obecné školy v Jehnicích, vlevo od vchodu do školy jsem měl jakousi pamětní desku. Ale jako mnoho jiných, dá se říci jako téměř všichni, vůbec si nepamatuji, co na ní bylo napsáno. Jisté je jen to, že na pamětní desce, která dnes ve škole je k vidění, bylo něco jiného. Že tam zkrátka nebylo, že škola byla postavena za panování císaře Františka Josefa I. Jaké byly osudy desky v průběhu více než století není vlastně pořádně doloženo.

Ale:někdejší ředitelka školy Jana Rašovská našla desku kdesi na půdě školy a při přestavbě školy byla deska umístěna u vchodu. Jana Rašovská zjistila, že na zadní straně je nějaký nápis...ale jaký?

Dalo se usuzovat, že po vzniku Československé republiky vadilo uvedení rakouského mocnáře a došlo tak k vytvoření nového nápisu na rubové straně - bylo asi rozumné nerozbíjet mramorovou desku, jak se to stalo s mnoha jinými deskami a pomníky.

Již dlouho jsme přemýšleli o tom, že musíme zjistit, zda na druhé straně je skutečně nápis a co je tam uvedeno. A tak při příležitosti letošního 110-ti letého výročí postavení školy bylo rozhodnuto a tak starosta Václav Šicha spolu s Jiřím Hudcem a Ivo Pekařem dne 7. června 2005 odmontovali desku a znovu tak přišel na světlo na rubu vyrytý a zlatě zdobený nápis z doby první republiky. Fotografie obou nápisů můžete zde posoudit a fotokopie rubového nápisu bude viset ve škole vedle originálu.

A to je takový malý dárek k výročí školní budovy.

Ing. Jan Černošlávka

Pamětní deska v jehnické škole byla odhalena v roce 1895. Signatura v pravém dolním rohu nás informuje, že mramorovou desku se zlaceným písmem textu zhotovil tehdy padesátiletý brněnský sochař a kameník Johann Tomola (1845-1907), autor řady dalších pamětních desek a pomníků, ale také tvůrce mnoha náhrobků na brněnských hřbitovech.

Přišel říjen 1918 a s ním vyvstal problém. Nová Československá republika, vzniklá na troskách Rakouska-Uherska, považovala za nepřipustné, aby na veřejných místech zůstaly symboly nenáviděné monarchie. V prvních dnech po 28. říjnu docházelo v Brně k masovým akcím, kdy z budov a prostranství rozhořčené davy demonstrativně odstraňovali štíty s rakouskými orly, pamětní desky, sochy atd., a většinou je na místě zničily. Teprve později se konečně dostali ke slovu i lidé osvícení, kteří dosud marně volali, že „je třeba šetřit a uschovat i památky na starý režim a je dokonce sbírat jako dokumenty“.

Jak se vyvíjela situace v jehnické škole, to dnes nevíme. Asi nebyla tak dramatická. Pan řídící nechal zřejmě desku sejmout a uložit, snad na půdu. V každém případě pro něj deska představovala jisté umělecké dílo, za které obec musela sochaři zaplatit. Jisté však litoval, že do prachu zapomnění upadnou i jména starostů Jehnic a Ořešína a předsedy místní školní rady, kteří se o vybudování školy zasloužili.

Deska 1. strana

Deska 2. strana

V době první republiky přišel najednou nápad: starou desku otočíme a na její zadní stranu necháme vytesat nový text. To se také stalo. Inspirovaly se snad Jehnice v Medlánkách, kde ve škole na Hudcově ulici číslo 35 postupovali v roce 1932 podobně? Nebo byla inspirace opačná?

Po sto letech, při rekonstrukci a dostavbě jehnické školy, byla deska znovu umístěna ve vstupním prostoru školy, s textem v původní podobě. Je zajímavé, že po více než sedmdesáti letech od vzniku Československé republiky, taková věc nikoho nepřekvapí. Přitom ČSR v zákoně číslo 50 z 19. 3. 1923 Sbírky zákonů a nařízení v §26 (Neodstranění nebo zřízení nedovolených pomníků) uváděla mimo jiné, že „politický (státní politický) úřad může naříditi, aby byly odstraněny pomníky, nápisy a jiné památky umístěné na veřejném místě, /.../ jsou -li rázu protistátního nebo jsou-li zřízeny některému členu rodin panovavších v Rakousku, Uhersku nebo Rakousko-Uhersku /.../. Tentyž úřad může také zakázati zřizování takových pomníků, nápisů a památek na příště. /.../ Veřejným místem se rozumějí náměstí, ulice, veřejné cesty, sady, lázně, školy /.../“ Trest za tento přestupek byla pokuta do 10 000 Kč nebo vězení do tří měsíců nebo obojí trest. Zákon, nazývaný také „zákon na ochranu republiky“, platil do roku 1948, kdy komunisté prosadili jeho zrušení s odůvodněním, že podle tohoto zákona byli trestáni za první republiky.

PhDr. Miroslava Menšíková

60 let od konce druhé světové války (dokončení)

Anna Pekařová - Matěju U nás skončila válka 1945

23. 4. proběhlo bombardování Brna, 25.4. pak bylo Brno osvobozeno a fronta se zastavila v Řečkovících. Dělostřelecké granáty dopadaly na Meziboří a na pole nad Mokrou Horu až pod školu. 28.-29. 4. byla možnost úkrytu v prostorách sklepu v pivováře.

Pro spoustu lidí a nepřijatelnou atmosféru se naše rodina rozhodla zůstat doma a přestěhovat se do sklepa. Možnost tohoto úkrytu jsme nabídli i dalším občanům z naší ulice. Do sklepa se vešli, kromě naší rodiny, Roubalovi, Prokešovi, Staňkovi, Stráňští, Doňarovi, Kolaříkovi a Netušilovi z Brna a ještě dva manželské páry francouzských artistů

z cirkusu, který byl v Jehnicích.

3. 5. odpoledne jsme měli být vystěhováni. Přišel nám to oznámit německý voják. Muži jej umluvili na 4. 5. Během dopoledne přišlo několik německých vojáků a nařídili všem odchod. Strýc Roubal, strážmistr, s vojáky jednal. Měl na řemeni služební revolver, který vojáci objevili a došlo k vážnému vyšetřování, což byla kritická situace. Nakonec se spokojili se zabavením zbraně. Pak nás všechny vyhodili.

Šli jsme jen s nejnnutnějšími věcmi směr na Lelekovice buď po silnici nebo přes Plástky. Asi většina občanů byla ubytována v Lelekovicích, ostatní šli dále směr na Tišnov. Naši rodině poskytli ubytování manželé Strítežských. Byli jsme jim velmi vděční.

9. 5. ráno jsme viděli první rumunské vojáky na koních ze zahrady Strítežských na kopci za Mikulovou chatou. Po vyhlášení míru jsme se 9. 5. navečer vrátili domů.

Charvát František - Oběť 1945.

Dne 3. května 1945 byl při evakuaci občanů Jehnic zastřelen příslušníkem oddílu SS pan František Charvát z Jehnic. Jeho „provinění“ spočívalo v tom, že vybočil z řady občanů odváděných na shromaždiště na náves. Voják ho zastřelil před očima manželky a dětí naproti jejich domu poblíž stojícího kříže. Bylo mu 42 let.

(dle záznamu v kronice uložené v archivu města Brna)

Popis smutných událostí naší rodiny v roce 1945 (Zápisky rodiny Charvátovy).

(Rodina Františka Charváta, manželka Anastazie a dcery Marie a Ludmila bydleli tehdy v domě Na kovárně - v těsném sousedství školy.)

K výpisu kroniky dodáváme, že ve škole v Jehnicích byli za fronty usazeni němečtí vojáci, kteří byli napadeni vojáky ruskými, nebo snad partyzány. Přestože několik příslušníků oddílu SS bylo zabito, Rusové museli ihned ustoupit. A nato němečtí vojáci v domění, že střelba vyšla od nás, poněvadž jsme měli dům hned vedle školy, vtrhli k nám a začali řádit.

Vyhnali nás ze sklepu na dvůr, čelem ke zdi a z jejich chování a řvání se zbraněmi v ruce bylo jasné, že nás chtějí postřít. Do sklepa hodili ruční granát, kde nám všechno co jsme měli schováno shořelo a bylo zničeno. Tatínka odvedli bokem a německy ho vyslyšali - německy jsme nerozuměli, takže jsme nevěděli o co jim jde. Trvalo to tak

hodinu až dvě. Načež tatínek se chtěl dostat ze zatčení k nám, jak jsme stáli u zdi. A v tom ho německý SS před našima očima zastřelil.

Na nás začali řvát a se zbraněmi v rukách nás vyhnali z domu ven a hnali nás do pivovarských sklepů, kde jsme byli jen několik hodin. Nato z podezření z odboje nařídilo německé velitelství vystěhování všech obyvatel naší obce, což se také stalo. Po sehnání obyvatel na náves se dal tento smutný průvod obstoupený německými SS na pochod po silnici k Vranovu. Díky tomu, že nás nepostřídali, jsme zůstali v Lelekovicích, kde jsme strávily zbytek války.

Tento zápis zapsaly 10. prosince 1994 dcery: Marie Prokešová, rozená Charvátová, Ludmila Strítežská, rozená Charvátová

Svědkové: Božena Homolková, Ludmila Charvátová

Doplňek Jana Černohlávka z jiných zápisů rodiny a ustních sdělení (2005):

Otec řekl matce: „oni nás chtějí postřít aji děti“ a vtom se dal na útěk.

Dle některých údajů se zdá, že otec Charvát byl nejprve postřelen a dostřelen asi uprostřed úvozu pod křížkem. Tam údajně byl až do návratu rodiny do Jehnic. Dle ústního sdělení se švagr Lada Pochop požádal o nějaký den později německého velitele o možnost zabitého provizorně v plachtě pochovat a vzít od mrtvého větší částku peněz, které měl u sebe. Pochoval ho zřejmě tam, kde zemřel a teprve po návratu byl s ostatními zahynulými pochován v provizorní rakvi vedle pomníku padlých na návsi a až daleko později na hřbitově v Řečkovících.

Kronika obce Jehnice - výpis 1945 (listy 41-45)

Zápis Antonína Valy, tehdejšího kronikáře a předsedy Národního výboru (10. 6. 1945-1947).

Tento rok bude jistě pro věčné časy revolučním.

Počátkem tohoto roku byli do zdejší obce nasazeni zákopníci. Byli ubytováni ve škole a dělali kolem Brna opevnění před blížící se sovětskou armádou. Bylo jich přes 200. Někteří byli ubytováni po domech. V obci bylo nařízeno povinné odvádění lopat a krompáčů a sbíraly se i pokrývky. Bylo však cítit, že se fronta blíží. Také kolem silnic byly kopány zákopy. Kuřivo se dávalo na měsíc dopředu, ježto byly obavy přepadení trafik partyzány.

V únoru a březnu jezdily transporty Maďarů (civil. obyvatelstva), kteří přísluhovali Němcům, směrem k Tišnovu. Podle zpráv zahraničního rozhlasu se fronta koncem března posunula až k Hodonínu.

Dne 3. dubna se přistěhoval z Brna do zdejší obce cirkus *Henry* - majitelé byli brá. Fialové. Dravá zvěř byla umístěna v lese *Cibelně* na cvičišti. Koně, sloni, zebry atd na dvoře v pivovaru.

Před postupující frontou se přistěhovalo z Brna mnoho rodin do obce. Tím se počet obyvatel zvýšil o 1170 osob. Tím se značně zhoršila zásobovací situace, ježto pro nálety v Brně dovoz potravin vázl. Proto byla na obci utvořena komise v čele se starostou obce Jos. Kučerou, která po soupisu zásob u obchodníků stanovila snížené dávky potravin, aby se dostalo na všechny osoby stejně.

Kolem 10. dubna byly již prudké letecké útoky sovětských letadel na Brno (u nás dobře viditelné) předzvěstí, že se fronta blíží do našeho kraje. Síla a činnost sovětských letců na Brno se každým dnem stupňovala, takže již nikdo nechodil do zaměstnání a obyvatelé dělali kryty, uschovávali cenné věci a potraviny do sklepů.

Dne 19. dubna bylo již slyšet po celý den směrem od Žebětína střelbu z děl a ze strojních pušek. Také 20. a 21. dubna bylo slyšet tuto střelbu, to prý se fronta u Rajhradu přehnala 3x sem a tam. Dne 24. dubna bylo slyšet z Brna silné letecké bombardování a bylo vidět mnoho požárů v různých částech města. 25. dubna jsme již věděli, že se bojuje již přímo o město.

Německé vojsko se u nás opevňovalo a zařizovalo pro odsun. Dne 27. dubna byly sovětské oddíly již v Řeckovicích. Němci ustupovali hlavně v noci. Dne 1. května byla již osvobozena sovětským vojskem Mokrý Hora, čela sovětské armády pronikla až k Jehnické škole, kde byla silná německá posádka. Němci měli silně obsazeny okraje lesů v *Kleštínku* a v *Cibelně*.

Ještě dvakrát se pokusily sovětské oddíly prorazit do Jehnic, avšak pro silný odpor Němců se to nezdařilo. Byly prováděny nálety na dělostřelecká postavení Němců v okolí Jehnic a také Katusě zahájili palbu na německá postavení v lesích kolem Jehnic a Ořešína.

Velká většina obyvatel byla ubytována ve sklepech pivovaru. Dokonce tam někteří muži bydlili a ženy doma vařily a nosily jim tam jídlo.

Dne 2. května byla silná dělostřelecká palba, při které byl zasažen německý tank se střelivem na Příhoně, který úplně shořel. Druhý, který těžce poškozený ještě ujel, byl zasažen na silnici u četnické stanice. Bylo zabito mnoho německých vojáků, některé mrtvoly Němci odvezli, někteří byli pochováni na různých místech v katastru obce a to hlavně v lese *Bílová* a ve *Skrejši*.

Toho dne byli také při dělostřeleckých bojích zabiti granáty:

Böhm Antonín, 46let, majitel kožešínové farmy, Prokeš Jaroslav, 20 let, zámečník, Okleštěk Jindřich, 49 let, hostinský v Pivovarské restauraci, Klepárník Jaroslav, 49 let, řidič elektrické dráhy - všichni z Jehnic.

Dále byli zabiti: Marie Hermanová, 36 let, učitelka, Matěj Kristek, 60 let, dělník a jeho manželka Františka, 45 let a Kovářik Václav, 40 let - všichni z Brna.

Na Mokrý Hoře položili svoje životy při frontě: Rudolf Vender, 18 let a František Útrata, 30 let.

Čest jejich památce.

Na den 3. května občané Jehnic nikdy nezapomenou. Byl to velmi smutný den pro obyvatele obce, když hned zrána bylo nařídáno německým velitelem vystěhování obce. Němečtí vojáci shromažďovali obyvatele na návsi u Kapličky. Při tom byl zastřelen před očima své rodiny u křížku na silnici u kovárny 42-letý František Charvát z Jehnic.

Po sehnání obyvatel se dal tento smutný průvod na pochod po silnici k Vranovu. Někteří byli neoblečení, v papučích, s ranečky na zádech, někteří vedli kozu, jiní zase psa a rolníci Kučera, Tišnovský a Josef Štelcl jeli s vozem koňmi. Většina těchto vystěhovalců našla útočiště u dobrých lidí v Lelekovicích, někteří šli ještě dále. Občané v Lelekovicích byli velmi ochotni a uprchlíky vlídně přijali, horší však bylo stravování, ježto v Lelekovicích bylo také mnoho lidí z Brna a chyběl tam hlavně chléb, mouka a cukr.

Byla proto vyslána deputace obyvatelstva obce Jehnic a to Emil Kratochvíl (řídící učitel) a Antonín Vala. k veliteli německých vojsk, který byl ubytován ve mlýně u Slavičků, aby bylo povoleno převést zbylé zásoby z obchodů z Jehnic do Lelekovic, aby se toto zboží mohlo rozdělit mezi vystěhovalce. Velitel převoz zboží nepovolil a jako důvod uvedl, že toto bude pro zásobování armády. Povolil pouze převedení 2 slonů z cirkusu „Henry, kteří bez úrazu byli převedeni.

Němci zatím v opuštěné vesnici zle řádili, kradli co se dalo a odvázeli na autech a potom to stejně při útěku ničili a pálili.

Dne 4. května přišli do Lelekovic mladíci Švancara a Kolařík z Mokré Hory, kteří oznámili, že v Mokré Hoře již funguje Národní výbor s předsedou J. Koláčkem.

Dne 6. května jsme se dověděli, že vypuklo v Praze povstání a Němci jsou na ústupu.

Dne 7. a 8. května byl klid. Tyto dny se někteří občané vraceli do Jehnic přes frontu pro dobytek a pochovat mrtvé.

Dne 8. května v 5 hodin odpoledne počala v Jehnicích prudká dělostřelecká palba, která trvala do raních hodin dne 9. května. Celkem 9 občanů bylo tuto noc v obci, ježto se již nemohli přes frontu dostat do Lelekovic. Také já kronikář (A. Vala) jsem byl mezi nimi a prožil jsem tuto noc v dobývané obci. Tisíce ran z ručních střelných zbraní, stovky ran z děl, hukot leteckých motorů a osvětlování obce z letadel, poděšilo zvířata domácí i z cirkusu tak, že do rachotu střel se mísilo řvaní tygrů a lvů, dále vytí psů a bučení hladových krav.

Za svítání dne 9. května vnikly do Jehnic první oddíly rumunských vojsk a to 95. a 96. pluku rumunské pěchoty. Němci kvapně utíkali směrem k Lelekovicím a ještě se snažili odvážeti raněné *SS-many* a uloupené věci.

Obyvatelstvo obce Jehnice se nedočkalo osvobození ve vlastní obci, takže radost a nadšení ze svobody nebyla taková jako v jiných obcích. Smutně se někteří občané vraceli do svých domovů, zvláště ti, kterým byl zabit otec nebo někdo jiný. Některé domy byly úplně vykradeny, chyběl dobytek a některé domy byly dělostřelbou poškozeny.

Školu stojící na kopci si vyhlídl nepřítel za pozorovatelnou a asi 50 dělostřeleckých zásahů proměnilo ji ve zříceninu. Skříně, lavice, podlahy, dvěře byly demolovány, neboť budova vyměnila 3x majitele a bojovalo se i uvnitř granáty a samopaly. Omítka, obrazy, cihly, sklo i dřevo, vše bylo na jedné hromadě. Se stropu smutně viselo elektrické vedení a palach. V celé budově nebylo jedno okno celé. Byt řídícího učitele Emila Kratochvíla byl úplně zdemolován a tato rodina přišla o vše.

Pivovarský hostinec byl úplně rozbořen, pivovar značně poškozen, dům č. 10 Václava Kolaříka byl úplně bez střechy a vnitřní zařízení zdemolováno.

Ohněm byla zničena stodola rolníka Josefa Kučery č. 3 a Janu Sobotkovi byla ohněm zničena velká nová mlátička a velký stoh slámy.

Obyvatelé však se dali ihned do práce. Ošetřili zbylý dobytek a upravovali svoje domovy k obývání. Při návratu do Jehnic byl zabit nášlapnou minou u domu Eduarda Zemánka 60ti letý Jan Dvořák, krmič ve dvoře. Ježto cesty kolem obce byly zaminovány, byly utvořeny dobrovolné skupiny mužů, kteří tyto miny odstraňovali. Současně sbírali nevybuchlé granáty a tyto zneškodňovali. Při tom byli raněni Rudolf Krivánek a Jiří Pochop, oba z Jehnic, oba pozbyli pravé oko. Bylo nalezeno také mnoho střelných zbraní a nábojů. Bezpečnost však stále nebyla zajištěna. Ještě se po lesích pohybovaly zbytky německých vojáků a proto byly z mužů utvořeny strážní čety k ochraně obyvatelstva.

Další skupina mužů pochovávala padlé rudoarmějce a to v lese ve „Skrejši.“ V Mokré Hoře byli tito padlí hrdinové pochováni již po osvobození Mokré Hory ve společném hrobě na *Bílové*. (V roce 1946 byly ostatky exhumovány a pochovány v Řečkovících v zámecké zahradě.)

Skupina mužů v čele s Karlem Jánským opravovala elektrické vedení, které bylo silně poškozeno.

Dne 11. května byl ustaven v Jehnicích revoluční Národní výbor v čele s předsedou Emanuelem Koupým, příslušníkem Komunistické strany.

Dne 18. května se občané Jehnic a Mokré Hory zúčastnili ve velkém počtu přivítání Josefa Kapouna, dělnického předáka z Ořešína, který byl vězněn 6 roků v Buchenwaldu.

Z Jehnic byli vězňeni a vrátili se: Beránek Jindřich, Cikánek František, Černohlávek Julius, Doňar Bohumil, Hudeček Jindřich, Kaláb Bohumil a Vilček Rudolf.

Z Mokré Hory: Havlín František, inž. Hauser Josef, Milion Josef, Novák Jaroslav a Skoumal Jiří. Karel Hudec zemřel v plynové komoře, František Sova byl popraven, Antonínová Božena byla zabita ve věznici při náletu. Smutná bilance z naší obce.

Nechyběli ovšem také zrádci a prospěcháři, kteří se dali k Němcům.

Jehnice: Střelec Ludvík - zradil odbojovou skupinu a byl popraven. Jindřich Motyčka za udavačství dostal doživotní žalář. Josef Rozehnal a František Palarčík sloužili v německé armádě a nevrátili se.

Z Mokré Hory se dali k Němcům: Rudolf Horák, Josef Kraclík, Albín Sláma, Marie Valehrachová a manželé Mirunovi. Rudolf Horák a syn manželů Mirunových sloužili v německé armádě.

Koncem měsíce května byl již provoz na dráze a lidé již nastupovali práci v továrnách. Nejhorší byla však zásobovací situace, která se však během měsíce června upravila.

Další postřehy a vzpomínky na toto období pana Radka Pavelky jsme otiskli v čísle 3 a 4/2003 Jehnických Listů. Vzpomínky paní Boženy Homolkové byly publikovány ve sborníku Jehnice od minulosti k dnešku na str.133 až 135.

Pokus o zhodnocení situace v Jehnicích při osvobození 1945.

Rekonstrukce je velmi obtížná a tudíž bude i značně nepřesná a diskutabilní. Pro Jehnice chybí oficiální zprávy o situaci na přelomu dubna a května 1945.

Nikdo neměl z té doby možnost objektivně posoudit situaci. Vojenské zprávy o situaci jsou velmi kusé a z místních obyvatel to každý viděl ze svého pohledu. Pokud trvaly boje mimo obec Jehnice a docházelo k intenzivnímu ostřelování, žili všichni obyvatelé v krytech svých sklepů - největší skupina ve sklepech pivovarských. Proto i vzpomínky a údaje jsou individuální. Málokdo se vzdálil z krytu více než na pár set metrů. Žili jsme všichni v jakýchsi mikrosvětích. Proto se některé události v různých vzpomínkách mohou jevit i odlišně.

Pro posouzení frontové situace může být vodítkem, kde jsme po návratu našli pozůstatky po postavení vojsk a jak tato postavení viděli místní lidé a jak to do svědčují ve vzpomínkách.

Hlavními opěrnými liniemi Němců v době 2. května byla jehnická škola Na Kovárně, okraje lesa Bílová a Kleštiněk a okraj vesnice, úvoz Horuky (Meziboří). Na tyto pozice se Němci stáhli po dobytí Mokré Hory Rudou armádou 2. května. Bezprostředně v Jehnicích měli Němci minometná postavení v údolíčku (písečnicích) pod pivovarem, dělostřelecká postavení severně od Jehnic, na Ořešíně a dále až pod Babím lomem, odkud ostřelovali ruské pozice v Řečkovících a přestřelovali tak Jehnice.

Nalezené pozice ruských a posléze rumunských osvoboditelů byly nad Mokrou Horou na zlomu terénu k Bílové (mez na okraji tak zvané Vojtovy zmoly), zákopy ve Skrejši a zákopy na okraji lesa Cihelna (u cvičiště). Vzdálenost ruských a německých pozic na Bílové a u školy byla jenom něco přes sto metrů.

Tomuto postavení předcházely urputné boje při osvobození Brna 26. dubna a severně od města, v našem prostoru při bojích o Řečkovice a Soběšice. První vojáci Rudé armády se objevili na okraji Řečkovic již 27. dubna a tvrdé boje trvaly až do 2. -3. května. 1. května dobili Rusové Vránův mlýn a pronikli na Mokré Hoře do prostoru koupaliště přes lesy z Králova Pole. Na Mokré Hoře Pod strání se ruské jednotky objevily definitivně 2. května. Soběšice byly osvobozeny 3. května a fronta se ustálila na několik dní na linii Soběšice - les Kartouzská (nad Rakovci) - okraje lesa jižně od Jehnic (Cihelna, Skrejš) horní okraj Mokré Hory - Vránův mlýn - Ivanovice.

Rusové ostřelovali německé pozice a tím i obec Jehnice asi od Králova Pole a Řečkovic a nejsilnější střelba byla zřejmě 2. května, kdy střepinami zahynuli: Jaroslav Prokeš, Jindřich Okleštěk, Jaroslav Klepárník a Antonín Böhms z Jehnic a brněnští uprchlíci: Marie Hermanová, Václav Kovařík a manželé Matěj a Františka Kristkovi. Nejintenzivněji byla ostřelována škola, která pro Němce byla výbornou pevností a pozorovatelnou, ale také dobrým cílem. Ostřelování bylo intenzivní, ale nešlo a těžkou dělostřeleckou palbu, ale o lehké dělostřelectvo snad s granáty více zaměřenými na ničení lidské síly (střepinami), než na destrukci budov. Také nebyla zcela zničena žádná budova a ani škola, kde granáty narušily pouze částečně čelní stěnu budovy, zůstala silně poškozena, ale bez narušení statiky. Na škole ale byla patrná intenzivní střelba pěchotních zbraní a také zničení interiéru svědčí, že tam asi došlo k bojům uvnitř budovy, včetně ručních granátů a podobně. To svědčí pro zprávy, že Rusové několikrát zaútočili na školu a potom opět museli ustoupit. Spálení stodoly tehdejšího starosty Kučery vzadu v jeho zahradě a také požár rozsáhlé kolny se slámou a mlátičkou pod školou (U stuhy) mohlo být zapáleno Němci úmyslně, aby útočícím zničili možné kryty.

Po ústupu Němců na okraje Jehnic a Ořešína došlo k vyhnání obyvatel a to na Ořešíně.

2. května a poté i v Jehnicích
3. května - snad to byla vojska SS, která s příslovečnou tvrdostí a brutálníou vyháněla obyvatele z jejich domovů. Dne 3. května byl Na kovárně zastřelen František Charvát, který byl ponechán v úvozu pod křížkem a rodina zahrnuta do sklepa v pivovaru a posléze s ostatním vyhnána z Jehnic.

Vyhnaní ale nebylo zcela jednorázové, někteří byli vyhnáni i později, někteří dokonce zůstali jako třeba stará babička (snad Kolaříková) na Kozí ulici, nebo na Ořešíně v jižní části obce. Jaroslav Vala odešel s matkou a mladými sousedy Pochopem a Doubkem až o den později a odcházel do Lelekovic cestou k Slavičkovu mlýnu. Také ze sklepa stavitele Matějů byli obyvatele vyhnáni až o den později.

V době 4. - 8. května byl v Jehnicích poměrný klid a tak se řada obyvatel vydala z Lelekovic, kam se uchýlila většina uprchlíků, zpět do svých domovů pro nějaké zásoby, či domácí dobytek. Zdá se, že německé jednotky snad byly vystřídány a tito Němci se chovali k navrátilcům přinejmenším tolerantně. Jaroslav Vala vypráví, že se vrátil do Jehnic několikrát. Antonín Vala píše v kronice Jehnic, že v noci z 8. na 9. května bylo v Jehnicích až 10 jehnických navrátilců a ti zažili intenzivní ostřelování německých pozic před závěrečným útokem a osvobozením Jehnic a Ořešína. Proti očekávání osvobozující vojáci nebyli Rusové, ale příslušníci Rumunské 1. armády - 19. pěší divize. V tomto úseku fronty došlo postupně od 5. května k výměně v první linii, kdy Rusy vystřídal rumunští vojáci. K osvobození Jehnic a Ořešína došlo v ranních hodinách. Očití svědci již v 7 hodin viděli z Ořešína postupující Rumuny od Rakovců a přes Jehnice, severně k Lelekovicím, kam první jednotky dorazili asi v 10 hodin. V téže době postupovali jednotky Rudé armády přes Ivanovice a dobily Českou.

Jehničtí uprchlíci se začali vracet domů ihned po osvobození. Cestou bylo potřeba obnovit cestu, kde

u Roždinové boudy Němci vyhodili oba mostky - přes Ponávku a Babíčovský potok. Přemostění pod vedením rumunských vojáků jsme prováděli vyplněním koryta potoka mezi pilíři pokácenými kmeny. V Jehnicích jsme již nezastihli žádné vojáky, Jara Vala viděl Rumuny již za Jehnicemi a v poledne v obci již žádný voják nebyl. Postupující jednotky rychle prošli Němci opuštěnou vesnicí a postupovali dále v pronásledování. Také na Ořešíně se nezdrželi. Boje zato pokračovaly ještě v lesích u Útěchova a k Vranovu.

Když jsme asi 10. května prohlíželi pozice útočících vojsk našli jsme mnoho stop bojů a dokonce

v okopu u cvičiště ještě i jednoho mrtvého ruského vojáka, kterého jsme provizorně pohřbili. Na Bílově, která dle svědectví Karla Hudce byla obsazena již před 8. květnem, kdy tam opět zavítal a našel tam mrtvého Rumuna, byly stopy intenzivních bojů. Mohutné okopy na okraji meze s obrovským množstvím vypálených patron svědčí o intenzitě bojů. Také u malých okopů na poli, kde se útočící vojáci provizorně zakopávali bylo mnoho nábojnic a u několika i kaluže zaschlé krve. Zde již po podepsání kapitulace umírali mladí osvoboditelé.

Ing. Jan Černohlávek – květen 2005.